

UDC 378.147

DOI: <https://doi.org/10.33989/2075-146x.2019.23.183245>

OKSANA PONOMARENKO

National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine, Kyiv

THE PROCESS OF FORMATION OF PROFESSIONAL ORIENTATION OF FUTURE SPECIALISTS

Well-planned and well-organized professional orientation in future specialists in the learning process is increasingly important to improve career skills of young people.

The process of training the qualified specialists is one of the main problems nowadays. Therefore, the above-mentioned problem in the article is considered as the major among the problems that the high and secondary school meet.

Keywords: Professional orientation; pedagogical conditions; structure; educational institution; student, personality

Introduction. Without any doubt, it is very important to prepare a qualified specialist. Every person during own life's determination constantly has to make decisions. The problem of making a decision is not always an easy task, because often the well-being of a person depends on the right choice, and sometimes his fate. The choice of profession determines the success of a professional and life career. At work, a person finds friends with similar interests, life experiences. And if she fails to find herself in the profession, is unhappy with her results, she will not feel comfortable. Therefore, needs of young people for professional self-determination, psychological support in the process of overcoming the difficulties of professional life, conflicts, job dissatisfaction, professional fatigue; loss of ability to work – all these socially and personally significant problems that need to be solved.

During their studies, under the influence of teaching disciplines, participation in public life, young people develop and form a professional orientation of the individual, that is, a personal focus on the application of their knowledge, experience and abilities in the field of the chosen profession. The professional orientation of the individual expresses positive attitudes towards the profession, inclination and interest in it, the desire to improve their training, to meet the material and spiritual needs, engaging in work in the field of their profession. Professional orientation presupposes an understanding and internal acceptance of the goals and objectives of the professional activity, interests, it includes ideals, attitudes, beliefs, attitudes. All these features and components of a professional orientation serve as indicators of its level of development and formation in young people, characterized by stability (instability), the predominance of social or personal motives, with a distant or close perspective. To form a professional orientation in young students – this means strengthening in them a positive attitude towards the future profession, interest, inclinations and abilities to it, striving to improve their qualifications after graduation, to meet their basic material and spiritual needs, constantly engaging in the chosen type of professional work, develop the views, beliefs, prestige of the profession in the eyes of a future specialist (Nagorniy, 2005).

Positive changes in the content of professional orientation are that the motives associated with the future profession are growing: the desire to perform their business duties well, to show themselves to be knowledgeable, skilled specialists, there are growing attempts to successfully solve complex educational issues, tasks, a sense of responsibility, a desire to succeed at work. Along with the development, the attitude towards public duty, towards oneself, towards one's aspirations, feelings, changes the content of professional motives: some are assessed as significant, others as undesirable.

Purpose. The article aims to reveal the main aspects of the development of professional orientation with the implementation of modern educational technologies in the studying process.

The problems of professional orientation of the individual in pedagogy and psychology are devoted to theoretical and practical research of leading scientists: A. O. Verbitsky, O.B.Kaganova, V.V.Krevnevich, N.V.Kuzmina, A.P. Seiteshev, V. O. Slastonina, N.F.Talyzina, M.H.Titmy and others. The study of various aspects of professional orientation involved such scientists as: P. Candy, B. Holmes and others.

Methods. The logic of purposeful formation of professional orientation of future specialists in various industries is built in the following sequence: from mastering specific professional knowledge, skills and abilities to solve typical tasks in practice, studying existing technologies to a deep understanding of educational processes, the essence of progressive learning technologies and the prospects for their implementation, possession of cognitive skills productive character by attracting young people to various types of educational and professional activities.

Thus, the content and structure of classes should be built in accordance with the main components of educational and cognitive activity as a person's trait: create conditions for the formation of a system of cognitive skills and skills for self-improvement of their training; form a positive student's motivation by applying teaching methods; strive to ensure that every young person feels the success and pleasure of learning; to provide conditions for the development of friendly relations, favorable psychological microclimate in the team (Holmes, 1981).

A systematic approach to the formation of professional education of future specialists will cover all areas of the pedagogical process: from the definition and awareness by subjects of pedagogical interaction of learning objectives, selection and structuring of content in accordance with the developed professional capabilities of students, the optimal use

of teaching methods in conditions of student psychologically favorable educational and cognitive activity of student's environment and testing the effectiveness of the developed pedagogical systems (*National Conversation...*).

Future specialists should freely reproduce their knowledge in a logical sequence and interconnection, demonstrate the ability to operate with technical terms, argue, explain, summarize facts, phenomena, processes, promptly and professionally solve educational problems. It is necessary to work on the growth of the level of professional competence of teachers, who form the professional orientation of future specialists.

They should possess the methods and means of forming the educational and cognitive activity of students, change the value attitude to their profession, and have the skills and abilities to organize the educational process.

Studying our and foreign approaches to the intensification of education in secondary and higher education allowed us to state that the pedagogical science and practice has gained considerable experience. And yet, the current state of training in secondary and higher educational institutions lags behind the development needs of the educational sector in our country. Low motivation to master students of a future specialty determines that their education and upbringing are insufficient. This creates conditions for the replenishment of educational institutions by incompetent, poorly trained specialists.

Results. It should be noted that the search for a systematic support for enhancing learning is relevant, where principles, factors, ways and conditions for the formation of the professional orientation of future specialists are combined in a dialectical relationship. It has been established that the activity of a person and her conscious purposeful activity are interconnected. As an important essential characteristic of a personality, it manifests itself in various spheres of activity – labor, socio-political, educational and cognitive, and is its qualitative characteristic (*Life long ...*).

In our opinion, the formation of the professional orientation of future specialists should be based on the implementation of general didactic principles and concretized by specific principles of activating training, which include: the problem principle; principle of pedagogical stimulation; principle of optimality; principle of orientation to future professional activities; principle of dynamism. Revealed and scientifically substantiated that the professional orientation of future teachers is implemented through the following main didactic ways: based on the innate need for information; using pedagogical incentives; through motive interest; on the basis of solving problems posed "externally"; in the creative solution of their own problems. It has been established that the reproductive activity of a student is formed, in general, through pedagogical stimulation of his activity. The realization of activity through a motive-interest can be both reproductive and productive – it all depends on the degree of formation of interest in learning the student. Formation of productive activity of students mainly takes place by solving problems posed "from the outside".

It is proved that the process of forming a professional orientation is complex, multidimensional and multifactorial. Its leading goal is the gradual formation of students' activity from reproductive, executive levels into productive, creative ones. The high level of development of professional activity is the end result of the implementation of a system of purposeful formation of the future professional orientation of a specialist, whose functioning is based on activity and holistic approaches. The main factors of activating learning have been identified, which include: students' cognitive abilities and skills; content of educational material; group team; teacher's pedagogical skills; teaching methods (Candy, 1991).

Conclusion. The process of forming a professional orientation is determined by the students' personal interest, the level of their cognitive motivation, is a dynamic property of an individual, the process of formation of which can be controlled by purposefully organizing the educational process.

Thus, it is necessary for professional orientation to fulfill several functions at once: to bind personal and professionally significant personal characteristics; acted simultaneously as a motive and regulator of professional actions; guided the pleasure of leading needs and interests of the individual.

References

- Candy, P. (1991). Self-direction for lifelong learning: a comprehensive guide to theory and practice. *Collections of Scientific Papers* (p. 13). San Francisco: Jossey Bas.
- Holmes, B. (1981). *Comparative education: some considerations of method*: collections of Scientific Papers, George Alien and Unwin.
- Life long learning program. Good guidance*. Retrieved from www.ledu.info <http://www.goodguidance.eu/>.
- Nagorny, B. G. (2005). *Studentship and Participation: collections of Scientific Papers*. Kyiv: Aristey.
- National Conversation about Personalised Learning*. Retrieved from <http://www.standards.dfes.gov.uk/ts/>.

ПОНОМАРЕНКО О.

Національний університет біоресурсів та природокористування України, м. Київ

ПРОЦЕС ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ СПРЯМОВАНOSTІ У МАЙБУТНІХ СПЕЦІАЛІСТІВ

Добре спланована і організована професійна орієнтація майбутніх фахівців у навчальному процесі набуває все більшого значення щодо професійного становлення молоді, а процес підготовки кваліфікованих фахівців є однією з головних проблем на сьогоднішній день.

Кожна людина протягом свого професійного становлення постійно має приймати виважені рішення. Проблема вибору професійної діяльності не легка справа, тому що часто добробут людини, її емоціональне задоволення залежить саме від правильного вибору професії. Вибір професії визначає успіх професійного та життєвого шляху.

Протягом навчання під впливом педагогічних дисциплін, участі в суспільному житті молодь розвивається і формує свою професійну орієнтацію. Професійна орієнтація особистості виражає позитивне ставлення до професії, схильність і інтерес до неї, прагнення підвищити свою підготовку, задовольнити матеріальні і духовні потреби, зайнятися роботою в галузі своєї вподобаної професії. Професійна орієнтація передбачає розуміння і внутрішнє

сприйняття цілей і завдань професійної діяльності, інтересів, включаючи ідеали, погляди, переконання. Всі ці особливості і складові професійної орієнтації служать індикаторами її рівня розвитку і професійного становлення молоді, що характеризується стійкістю (нестабільністю), переважанням соціальних або особистих мотивів, з далекою або близькою перспективою. Формувати професійну орієнтацію у молоді – це означає зміцнити в них позитивне ставлення до майбутньої професії, розвинути інтерес, здібності до неї, прагнення до підвищення їх кваліфікації після закінчення навчання, постійне залучення до обраного виду професійної роботи, розвиток поглядів, переконань, розкриття престижу професії в очах майбутнього фахівця.

Ключові слова: професійна орієнтація; педагогічні умови; структура; навчальний заклад; студент; особистість

Стаття надійшла до редакції 22.02.2019 р.

УДК 378.035.04:62]:34

DOI: <https://doi.org/10.33989/2075-146x.2019.23.183246>

ВІКТОРІЯ ПРИЛИПКО

Кременчуцький національний університет імені Михайла Остроградського

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД ГУМАНІТАРНО-ПРАВОВОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ

Проведено ретроспективний аналіз сучасного зарубіжного досвіду гуманітарно-правової підготовки майбутніх фахівців інженерних спеціальностей з урахуванням діючих вимог стандартів професійних кваліфікацій та визначенням переліком ключових професійних компетентностей. Встановлено (з орієнтацією на досвід Республіка Польща) залежність високої професійної компетентності інженерів від світоглядної (соціально-гуманітарної, нормативно-правової, управлінської) підготовки; доведено, що європейська модель ефективної сучасної освіти вимагає від фахівців інженерних спеціальностей зорієнтованості в цілому комплексі правових знань.

Ключові слова: майбутні інженери; зарубіжний досвід; правова компетентність; гуманітарно-правова підготовка; професійна правова культура інженера

Постановка проблеми. Актуальність обраної проблеми обумовлена процесами становлення незалежної правової держави та побудови України як демократичного цивілізованого суспільства, що викликало значні зміни в суспільній правосвідомості, необхідність підвищення ролі кожної людини, значущості її особистісних, професійних якостей у реалізації цих перетворень. Особливо це стосується формування правової компетентності бакалаврів інженерних спеціальностей у процесі фахової підготовки, що передбачає врахування низки принципово важливих обставин: великого значення набуває погляд на правову компетентність з позиції соціально-правового замовлення суспільства; виникає значна кількість питань, пов'язаних із захистом і реалізацією прав, у тому числі й права інтелектуальної власності, адже інформаційно-правові послуги користуються все більшим попитом серед різних груп населення.

Аналіз наукових джерел з питань формування правової компетентності фахівців дозволив зробити висновок про інтерес до визначеної проблеми. Зокрема, М. Городиський, І. Дарманська, В. Одарій та ін. досліджують проблему підготовки майбутніх фахівців до правового забезпечення професійної діяльності; Я. Кічук, І. Романова розглядають формування правосвідомості як особистісно-професійної якості. Педагогічні проблеми формування правової культури аналізуються у працях В. Безбородого, В. Владимирової, І. Козубовської, А. Морозова, А. Саломаткіна; формування правової культури молоді є предметом досліджень Л. Твердохліб; правосвідомості учнів – Н. Ткачової; розвиткові правової культури і правосвідомості у сфері органів внутрішніх справ присвячені роботи В. Безбородого, С. Кунгожинова, А. Морозова, В. Темченко; проблемі формування правових знань у системі післядипломної освіти – В. Олійника, О. Панової, Н. Саприкіної та ін. Водночас, не зважаючи на теоретичну і практичну цінність цих праць, досі ще не приділялося належної уваги проблемам правової компетентності бакалаврів інженерних спеціальностей у процесі фахової підготовки. Питання змісту та особливостей формування правової компетентності цієї категорії фахівців на нинішньому етапі розвитку професійної освіти досліджені недостатньо, зокрема, на часі необхідним вважаємо дослідження зарубіжного досвіду гуманітарно-правової підготовки майбутніх інженерів.

Виклад основного матеріалу. XXI століття ставить нові вимоги до вітчизняної вищої інженерної освіти, надає їй нові можливості, пов'язані з долученням України до Європейського простору, тому нині центральними в контексті цієї освіти стають завдання формування професійно й соціально зрілої особистості, готової до розв'язання різноманітних суспільних і професійних завдань, правосвідомої й відповідальної. Європейські країни, що вже пройшли чи проходять шлях перебудови системи вищої освіти згідно з потребами нового часу, також перебувають у стані пошуку методологічних та технологічних модернізацій системи підготовки інженерних кадрів, розбудови й оновлення двох основних її складників – професійного та гуманітарно-світоглядного, перший із яких реалізується в ході практично-технічної підготовки, другий у процесі вивчення гуманітарних дисциплін (до яких належать і правознавчі), відповідної культурно-просвітницької та виховної роботи (Войдило, 2017; Кислова, 2019; Пальчук, 2011; Савина, 2010).